

altsaa paa meget lidt nær den samme Temperatur som i Overfladen, forekommer det mig, at der heri ligger et Bevis for, at den varme Strømning ikke findes „kun i Overfladen“.

Jeg undlader ikke at oplyse, at man, forinden Fylla's Maalinger i 1877 vidste, at den varmere Strømning vestlig for Island, ved *Tagttagelser mellem Island og i Retningen henimod Kap Farev.* fandtes endnu langt dybere end den af mig i Kaartet anførte Observation i Bredebugten.

Ved velvillig Imødekommen af Kapt. *Knudsen*, som 1859 kommanderede Orlogsbriggen „Ørnen“ paa et Togt til Island og Grønland, modtog jeg efter Skibets Tilbagekomst ved Løjtnant *Munthe Morgenstjerne*, der var kommanderet med „Ørnen“, de paa Rejsen gjorte *Tagttagelser af Havets Temperatur*, saa vel i Overfladen som i Dybet. Den af mig omtalte *Tagttagelse paa 60 Favnes Dybde i Bredebugten*, fandtes ved Bunden af Havet og foretoges fra „Ørnen“ den 3dje Juni 1859.

End videre modtog jeg flere Temperatur *Tagttagelser* fra større Dybder paa Strøget fra Island hen ad den grønlandske Kyst og i Davisstrædet, hvilke ikke kunde antegnes paa mit Kaart, som kun strækker sig til 30° v. f. G. Jeg tillader mig derfor at meddele dem her, særlig fordi der i den senere Tid foretages Undersøgelser af Havets Temperatur imellem Island og Grønland. Da disse Undersøgelser foretages noget nordligere, end paa de Steder, hvor Observationerne fra „Ørnen“ ere gjorte, antager jeg, at efterfølgende Meddelelser ligeledes ville have Interesse i hydrografisk Henseende.

Temperatur-Tagttagelser i Havet

paa en Rejse 1859 imellem Island og Godhavn i Grønland:

Naar Observ. toges.	Omtrentlige Plads			Temperatur. Celsius.
	Bredde.	Vest for Greenw. wich	Overfladen	
1859.				I Dybet i Favne under Havets Overflade
28de Juni	61° 12'	33° 1'	8°	6,5 i 200 Fav. Dybde.
29de —	60° 27'	35° 34'	7,3	6,7 - 300 — —
30te —	59° 35'	38° 9'	7,1	6,3 - 300 — —
1ste Juli	59° 4'	39° 20'	6,6	5,2 - 250 — —
2den —	58° 20'	40° 36'	7,5	6,2 - 300 — —
7de — I Davis-	60° 19'	54° 20'	5°	4,5 - 320 — —
28de — I strædet.	68° 20'	55° 42'	4,2	2,7 - 250 ved Bunden af Havet.
5te Avgust	57° 42'	42° 39'	9°	6, - 300 Fav. Dybde.
8de —	60° 10'	36° 21'	9,2	7,3 - 300 — —

C. Irminger.

Da næppe nogen Læser af min Afhandling om „Havets Strømninger ved Island“ har faaet Indtrykket af, at jeg ikke er villig til at anerkjende Kontreadmiral Irminger's Fortjænelser af denne Sag, tror jeg i Anledning af ovenstaaende at kunne indskrænke mig til følgende korte Bemærkninger:

1. Hovedpunkterne i det af Admiralen anførte Citat om Forholdene i Havet vest for Island om Vinteren ville findes nøjagtig gjengivne i min Afhandling Pag. 88 - 89.

2. Jeg har ikke sagt, at den varme Strøm vest for Island efter Admiralens Mening løber „kun om Sommeren“ og „kun i Overfladen“; men jeg har sagt, at vi af Admiralens Arbejder kun vide (o; ved faktiske Temperaturmaalinger have faaet tilstrækkelig Sikkerhed for), at den løber om Sommeren og i Overfladen.

3. En enkeltstaaende Temperaturmaaling i 60 Favnes Dybde „midt inde i Bredebugten“ kan ikke godtgjøre den varme Strøms Bundgaaende i „Danmarksstrædet“. Den nævnte Maaling findes desuden kun anført paa et Kaart, og den hverken omtales eller benyttes for Resten i Admiralens Afhandlinger.

4. De af Admiralen anførte Dybdemaalinger fra 1859, der nu for første Gang offentliggjøres; have visselig en ikke ringe hydrografisk Interesse — for Farvandet ved Grønlands Sydspids og Davisstrædet, men derimod ikke direkte for Undersøgelserne i Danmarksstrædet vest for Island.

N. Hoffmeyer.

En tysk Skolegeografis Fremstilling af Danmark. Man taler saa tit om Tyskernes overordentlige Grundighed; men det er ikke vanskeligt at paavise, at den mangen Gang er ringe nok. *Alex. v. Humboldt* klager over*), at hans Landsmand ved deres litterære Arbejder „lade Stillaadset blive staaende og derved borttage Synet fra selve Bygningen“; netop det modsatte af „hvad Franskmændene gjøre“, og han fremhæver det humoristiske Udtryk af Goethe: „Tyskerne have den Evne at gjøre Videnskaberne utilgængelige“. Paa Grund af denne Fremstillingsmaade er det, som man véd, saa tungt at gennempløje de fleste tyske videnskabelige Skrifter; men — de faa netop derved mangen Gang et vist Præg af Grundighed.

Som et Vidnesbyrd baade for en tilsyneladende Lærdom og for en virkelig Mangel paa Grundighed kan man fremføre, hvad der staaer om Danmark i *E. v. Seydlitz's* Skolegeografi, der 1878 er udkommen i 17de „væsentlig forbedrede og forøgede Bearbejdelse**“). I denne, over hele Tyskland stærkt udbredte Bog, der tæller 368 Sider, ofres kun 2 Sider paa Danmark, og dette er ikke andet end, hvad man kan vente fra et tysk Standpunkt. Hvad man fremdeles maa vente i en tysk Skolegeografi er en hel Del *verdiløse, løsrænte Detailler*, der ikke kunne huskes af Skoledrenge, og dette viser sig ogsaa i den omtalte Bog. Hvad man derimod maa studse over at træffe i den, er den Mængde faktiske Fejl, der findes paa disse to Sider, og i denne Anledning meddele vi en Liste over dem.

Ved *Kjøbenhavn* siges saaledes, at Thorvaldsens Alex- andertog pryder Indgangshallen til Kristiansborg (*Forveetset til Riddersalen* burde det være, forudsat at tyske Skoledrenge absolut skulle kjende en saadan Detail); det oldnordiske Museum henlægges til en Fløj af Kristiansborg, og Staden siges at være „stærkt befæstet“ (o). For Resten fortælles der, at Byen er inddelt i „Altstadt“ og „Neustadt“ eller „Friedrichsstadt“, ikke at glemme de latterlige Oplysninger, at Kristusstøtten i Frue Kirke er af hvidt Marmor og 9 Fod høj, og at Apostlene staa ved de 12 Søjler, der bære Kirkens Skib. Om Rosenborg har Forf. derimod ikke noget, og han nævner ikke engang Byen Roskilde med dens Kirke og Kongegrave.

Møns Klint siges at være 200 Fod høj (200 Alen), og Falster kaldes Danmarks Frugthave (*Fyen*). Om Øen Bornholm siges kun, at den har „utilgængelige Granitkyster“ (Hasle, Allinge, Svaneke og Nexø have dog Havne, ikke at tale om Rønne, der har en af de bedste Nødhavne i hele Østersøen); den danske Har opgives til 49,000 Mand (des værre ikke nær saa mange). — Om *Færøerne* siges, at de frembringe Heste og Edderdu (en Forvexling med Island; paa Færøerne fandtes 1870 kun 800 Heste, og Udførselen af Fjer udgjorde 1875 kun 150 Centner***), og fremdeles, at der paa disse Øer er Sælhundefangst (*Healfangst* menes der, nemlig af Grindhevalen; Sælhundene ere saa godt som udrykkede paa Færøerne †). — Ved Island siges, at der er 29 virksomme Vulkaner (dette Tal kan ikke opgives med Sikkerhed); den vigtigste Vulkan i Nord kalder Forf. Krabla (*Lejrhuukr* skal det være; allerede for en Menneskealder siden har en Tysker udtalt dette tydelig nok ††). Fremdeles siges Vejrlaget at være bleven raare og strengere, siden man har ødelagt Skovene paa Island (Bortryddelsen af de islandske Skove har selvfølgelig ikke kunnet virke noget i saa Henseende; dertil vare Skovene for smaa i Forhold til Øens Udstrækning). End videre fortælles, at Nordkysterne ere stærkt beboede (Nordlandet havde 20,500, Sydlandet 25,200 Indbyggere i Aaret 1872; selve Nordkysterne ere næsten ubeboede, og Indbyggerne bo i de store Floddale); endelig opgives Reykjavik som Thorvaldsens Fødested (o). — Om Grønland fortælles, at de nylig fundne Lejer af Graft, Sølv, Kobber, Bly og Tinnalm ere blevene af Vigtighed (vi her i Danmark vide dog ikke noget om, at man bryder alle disse Mineralier; for Sølvets Vedkommende er det endog tvivl-

*) Kosmos, I Bd (S. 29).

**) Größere Ausgabe.

**) J. P. Trap: Statistisk topografisk Beskrivelse af Kongeriget Danmark; 2den Udgave.

†) H. E. Host: Nord. Tidsskrift for Fiskeri; 2den Aarg. (S. 354).

††) Sartorius v. Waltershausen: Physisch-geographische Skizze von Island (1847).